

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป
ระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

นางสาวศรีัญญา พิมเสน
ครูคศ.1

โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเล่นนิทานแบบเล่าไปวาดไป
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางสาวศรัญญา พิมพ์เสน
ที่ปรึกษา	นางสิริเพ็ญ ปลื้มใจ
หน่วยงาน	โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1

บทคัดย่อ

ในการศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ระดับชั้นอนุบาล 3 ให้มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 จำนวน 20 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1.การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเล่นนิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นพบว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ 2.ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก (E_1) รวมทั้ง 5 แผนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 91.25 ส่วนประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง (E_2) เท่ากับ 87.10

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากคุณครูสิริเพ็ญ ปลื้มใจ ผู้ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิจัย เป็นคนที่ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยอย่างใกล้ชิด มาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิจัยฉบับนี้สำเร็จลง ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณนายสุรียา จันทร์สงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 และนางสิริเพ็ญ ปลื้มใจ ครูร่วมประจำชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 แห่งนี้

ขอขอบคุณ คุณพ่อคุณแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท และบุคคลที่อยู่รอบกายของข้าพเจ้าที่คอยเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนพร้อมกำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

ศรัณญา พิมเสน
ผู้วิจัย

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อ		
กิตติกรรมประกาศ		
สารบัญ		
บทที่ 1 บทนำ		
ภูมิหลัง		1
วัตถุประสงค์การวิจัย		3
ความสำคัญของการวิจัย		3
กรอบแนวคิดการวิจัย		3
ขอบเขตการวิจัย		3
นิยามศัพท์เฉพาะ		4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560		6
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย		6
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย		7
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย		7
วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย		8
หลักการการศึกษาปฐมวัย		9
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์		9
การจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย		10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์		11
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์		11
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์		12
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์		14
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์		15

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	18
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์	19
ความหมายของนิทาน	19
ความสำคัญและคุณค่าของนิทาน	20
ประเภทของนิทาน	21
รูปแบบของการเล่านิทาน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	25
บทที่ 3 การดำเนินงาน	26
ขั้นตอนการวิจัย	26
กำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	31
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป	33
แสดงประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	35
สรุปผล	36
อภิปรายผล	36
ข้อเสนอแนะ	36
บรรณานุกรม	37
ประวัติผู้วิจัย	39

บทที่ 1 บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากมนุษย์มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการเพื่อพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นได้ ซึ่งผลผลิตมาจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ดังชาลวีย์ อินทรประวัตติ (2558 :19) กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อชีวิต เพราะ การทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทำให้ลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กซึ่งนำไปสู่ปัญหาในอนาคตและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาใหม่ๆเกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นบุคคลจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อจะสามารถคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ความสุข และความพึงพอใจแก่เด็กมาก สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อโตขึ้น เด็กจะรู้สึกหดหู่เมื่องานสร้างสรรค์ของเขาถูกตำหนิ ดูถูกว่าสิ่งที่เขาสั่งสร้างขึ้นนั้นไม่มีคุณค่า เด็กจะมีความพอใจและสนุกสนาน เมื่อเขาได้สร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาด้วยตนเองและได้รับการยอมรับและชมเชยสำหรับเด็กปฐมวัย (Hurlock, 2558 :327-328 อ้างถึงใน วิจิตร วรุตบางกูร,2551 :30)

ในช่วงปฐมวัยจำเป็นต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากเด็กแรกเกิด-6ปี จะมีช่วงของความสนใจ ข้อสงสัย ตื่นเต้นกับประสบการณ์ใหม่ๆ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตัวเอง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้ฝึกคิด ฝึกจินตนาการ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง หรือสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงขึ้นได้ ด้วยการสอน ฝึกฝน และการรู้ ฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง การฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นคุณลักษณะที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาให้สูงขึ้น เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์สูง โดยเฉพาะเด็กในช่วงก่อนวัยเรียนหรือช่วง 6 ขวบแรกของชีวิต เพราะเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพ ด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา หากเด็กได้รับการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสม ต่อเนื่องเป็นลำดับก็เท่าเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในวัยต่อมา (เยาวพา เตชะคุปต์. 2554: 8)

ถ้าไม่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในช่วงของเด็กปฐมวัยจะส่งผลให้ เด็กเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว สมาธิสั้น และเป็นปัญหาของสังคม ดังนั้นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครูผู้สอนควรที่จะจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้มีความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดริเริ่ม เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงวัยจะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะในช่วงอายุ 4-6 ปี ที่จะมีพัฒนาการด้านนี้สูงอย่างเด่นชัด เนื่องจากเป็นช่วงที่เด็กจะมีการพัฒนาความคิดจินตนาการอย่างเต็มที่ ศักยภาพด้านความคิดกำลังพัฒนาและเป็นวัยที่เด็กเริ่มพูด เริ่ม

เข้าใจภาษา ทำให้ช่างถาม ช่างสังเกต อยากรู้สิ่งใหม่ๆ ดังนั้นควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใด ก็ยังเป็นผลดีมากเท่านั้น หากจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กก็ควรจะทำในช่วงวัยนี้ เพราะจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่องกันเป็นลำดับ ก็นับเป็นการเริ่มต้นที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็ก และเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เมื่อเด็กโตขึ้น (อารี พันธมณี. 2546 :2-74)

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธีเช่น กิจกรรมทางภาษา ซึ่งเน้นการใช้ทักษะการฟัง การอ่าน การพูดการเขียนไว้ด้วยกัน เช่น การเล่านิทาน การแต่งเรื่องจากภาพ การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางความคิด ที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด จินตนาการ แสดงความคิดเห็น เช่น การระดมสมอง การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางศิลปะเน้นการฝึกใช้จินตนาการและกล้ามเนื้อ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป (อารี พันธมณี.2545 :162-195)

การเล่านิทานเป็นสื่อหนึ่งที่เหมาะสมกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กๆชอบที่ฟังและเล่านิทาน ไม่เพียงแต่จะมีโลกจินตนาการเท่านั้น แต่นิทานหลายเรื่องยังสนองความต้องการของเด็กด้วย การเล่านิทานหรือเล่านิทานสำหรับเด็กนอกจากจะช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านภาษาทั้งการฟัง และการพูด การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่สำคัญและใช้มากในการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด ช่วยให้เด็กคิดอย่างมีจินตนาการ ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้ฟังมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เล่าและผู้ฟังที่ดีที่สุด เช่น การเล่านิทานปากเปล่า การเล่านิทานโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า การเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ การเล่านิทานโดยใช้สื่อใกล้ตัว การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป เป็นต้น (สัณห์พัฒน์ อรุณธารี. 2542 :1-40)

ในปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากนัก ซึ่งเห็นได้จาก การที่เด็กแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ค่อยๆตาม เนื่องจากได้รับแรงเสริมจากครูผู้สอนมากกว่าการคิดที่แปลกใหม่หรือการคิดที่สื่อให้เห็นถึงความกล้าแสดงออกด้วยตัวเด็กเอง และยังพบว่าผู้สอนที่ต้องการสอนให้เด็กของตนเกิดความคิดสร้างสรรค์ยังมีปัญหาเรื่องกลวิธีการสอน จึงไม่สามารถทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ (กฤษณี คำชาย. 2540 : 149)

จากข้อมูลที่กล่าวมาเบื้องต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในการวาดรูป เรื่องราวของนิทานจะช่วยเสริมสร้างจินตนาการทางด้านความคิดให้แก่เด็ก

วัตถุประสงค์

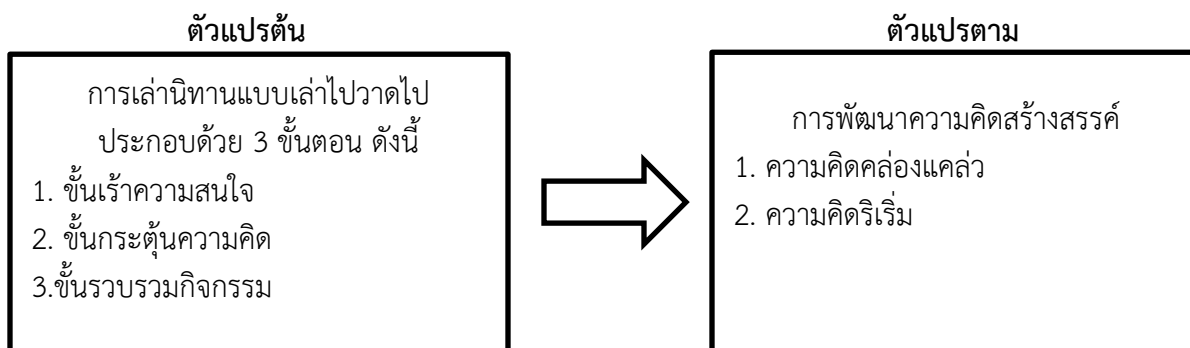
เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไปก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้
2. ครูสามารถนำการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปไปใช้ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้
3. สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง ผู้วิจัยจึงได้สรุป กรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป

ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ และเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pre-test) และหลังการทดลอง (Post-test) อีก 2 สัปดาห์รวมเป็น 10 สัปดาห์

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป หลังการทดลองมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถทดลองใช้กับนักเรียนทุกห้องได้ เนื่องจากระยะเวลาในการทำวิจัยมีจำนวนจำกัด

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและความบันเทิง มีการสอดแทรกคติธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สามารถนำความรู้มาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้

การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป หมายถึง เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าจะต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่พอสมควร แต่ต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราว รูปหรือภาพที่เล่าออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่าหรือบางครั้งเมื่อเล่าจบรูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้ คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นผู้เล่าเรื่องเองตามจินตนาการของเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกระบวนการทำกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเร้าความสนใจ** เป็นกิจกรรมขั้นเริ่มต้นโดยครูเร้าความสนใจของเด็กด้วยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ปรบมือ และการสนทนา เพื่อให้เด็กสงบและมีสมาธิ เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. **ขั้นกระตุ้นความคิด** เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม โดยครูจะเป็นผู้เล่านิทานก่อน ในขณะที่เล่านิทานครูจะต้องเล่าไปด้วยแล้ววาดรูปไปด้วยให้เด็กดู เป็นตัวอย่างก่อน แล้วหลังจากนั้นให้เด็กออกมาเล่านิทานพร้อมวาดรูปที่ละคน โดยนิทานที่เด็กเล่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ได้ แล้วครูคอยสังเกตการณ์คิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก

3. **ขั้นรวบรวมกิจกรรม** เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนการทำกิจกรรม โดยครูจะใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นความสนใจให้เด็กที่นั่งฟังเพื่อนเล่าได้ตอบคำถาม ครูจะรับฟังความคิดของเด็ก โดยไม่มีการเสนอแนะความคิดของครูแทนคำตอบของนักเรียน

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดรูปแบบการคิดที่แปลกใหม่ ผลผลิตใหม่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว หรือประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ด้วยวิธีการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากกระบวนการทำงานและผลงานนั้นๆ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. **ความคิดคล่องแคล่ว** หมายถึง ความสามารถในการผลิตความคิดที่แตกต่างและหลากหลายของเด็กปฐมวัย ในการเล่านิทานโดยไม่ติดขัดและมีเนื้อเรื่องที่ไม่ซ้ำกับเพื่อน

2. **ความคิดริเริ่ม** หมายถึง ความสามารถในการคิดของเด็กปฐมวัย ในการเล่านิทานที่ได้ใช้ความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งเนื้อเรื่องอาจจะเป็นเรื่องที่เด็กคิดเองไม่ซ้ำกับผู้อื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอหัวข้อ ต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560

- 1.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 1.3 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
- 1.4 วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย
- 1.5 หลักการการศึกษาปฐมวัย
- 1.6 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 1.7 การจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

- 2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 2.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
- 2.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 2.4 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

- 3.1 ความหมายของนิทาน
- 3.2 ความสำคัญและคุณค่าของนิทาน
- 3.3 ประเภทของนิทาน
- 3.4 รูปแบบการเล่านิทาน
- 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

1.1 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

1.2 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1.3 วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณค่าและต่อเนื่องได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

1.4 หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยอาศัยหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและมีความสุข

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.5 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐานประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงประมุข
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 - มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 - มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

1.6 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการ จัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม อย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัด ประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่มวางแผนตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆกัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทาง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่า แต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดกิจกรรมประจำวันและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-15 นาที วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยว่ะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ - นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็ก ได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัด

กิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออก อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัย รักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาสถานศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

3.2.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออก ในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็ก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

อารี รังสินันท์ (2558 :6) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นพบใหม่ๆ ทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดไม่ถึงหรือมองข้าม เป็นความคิดหลากหลาย คิดกว้างไกล เป็นทั้งปริมาณและคุณภาพอาจเกิดจากการคิดผสมผสานเชื่อมโยงกับความคิดใหม่ๆ ที่แก้ปัญหาหรืออำนวยความสะดวกต่อตนเองและสังคม

อุษณีย์ โพธิสุข และคนอื่นๆ (2557 :114-115) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการทางปัญญาระดับสูงที่ใช้ความสามารถทางความคิดมารวมกันเพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้น เมื่อเราพยายามหาหนทางที่จะแก้ปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความซ้ำซาก จำเจเก่าๆหรือ

ความพยายามที่ จะทำให้หลุดพ้นไปจากกรอบต่างๆที่เป็นอุปสรรคอยู่และความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ หากผู้สร้างสรรค์จะมีความเป็นอิสระทางความคิดให้มากที่สุด

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 2014 :42 อ้างถึงใน ละเอียด ปิ่นสุวรรณ, 2555 :30) ได้ให้ความหมาย ของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการบูรณาการประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมาเพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ความคิดใหม่ หรือผลผลิตใหม่ที่แปลกและต่างไปจากเดิม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2553 :4) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์คือ ความสามารถของบุคคลใน การแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากความคิดหลายแง่มุมประสมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้อง สมบูรณ์

วิจิตร วรุตบางกูร (2551 :3) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในสารานุกรม ศึกษาศาสตร์ว่า

1. เป็นการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการใหม่ๆจากการศึกษาทดลอง
2. เป็นความคิดเอกมัย ซึ่งเป็นความคิดที่กว้างไกล สลับซับซ้อนมีหลายแง่มุม หลายรูปแบบ ความคิดในลักษณะนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่หรือแก้ปัญหายากๆได้สำเร็จ
3. เป็นจินตนาการหรือความคิดฝัน ซึ่งมีความสำคัญกว่าความรู้และเป็นก่อเกิดของการแสวงหา ความรู้มาพิสูจน์จินตนาการ หรือทำจินตนาการให้เป็นจริง
4. เป็นความรู้สึกที่ไว เข้าใจอะไรได้เร็ว แม้จะเป็นเรื่องยากและซับซ้อนมีปฏิภริยาหรืออารมณ์ ร่วมกับเรื่องนั้น

สรุป ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิด รูปแบบการคิดที่แปลกใหม่ ผลผลิตใหม่ แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว หรือประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่

2.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

ผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีขึ้นอย่างมากมาย ความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาใหม่ๆเกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นบุคคลจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อจะสามารถคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนการพัฒนา ตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุกสนาน ความสุข และความ พึงพอใจแก่เด็กมาก สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อโตขึ้น เด็กจะรู้สึกหตู่เมื่องานสร้างสรรค์ ของเขาถูกตำหนิ ดูถูกว่าสิ่งที่เขาสร้างขึ้นนั้นไม่มีคุณค่า เด็กจะมีความพอใจและสนุกสนาน เมื่อเขาได้ สร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาด้วยตนเองและได้รับการยอมรับและชมเชย (Hurlock, 2558 :327-328 อ้างถึงใน วิจิตร วรุตบางกูร,2551 :30)

ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อชีวิต เพราะ การให้การศึกษาแก่เด็กที่เกรงไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเป็นต่อการดำรงชีวิตของเราได้เพียงบางอย่างเท่านั้น เด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงมีโอกาสนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ดีกว่า (ชาญชัย อินทรประวัติ, 2558 :19)

เจอร์ซิล (Jersild, 2012 :153-158 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2552 :23) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆดังนี้

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่าง โดยยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรียภาพของเด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยินและหัดให้เด็กสนใจในสิ่งต่างๆรอบตัว

2. เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง

3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูควรสอนระเบียบวินัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น ทำให้เด็กรู้จักเก็บของให้เป็นที ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ เป็นต้น

4. เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่นการเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพตัดต่อ การเล่นกระดาน ตะปู

5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆซ้ำกัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการสิ่งใหม่ๆขึ้น ครูจึงควรจัดหาวัสดุไว้ให้เด็กมีโอกาสพัฒนาการทดลองของตนเอง เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้ฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

มุสตี ภูอินทร์ (2551 :73) ได้กล่าวถึงคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ว่า

1. มีคุณค่าต่อสังคมคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อสังคมนั้น ได้แก่ การที่บุคคลได้คิดและสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์สุขและความเจริญก้าวหน้าของสังคมหรือหาวิธีการแก้ไขปัญหาคบประสบความสำเร็จและมีประโยชน์ต่อสังคม เช่น ความเจริญก้าวหน้าในด้านการเกษตร การคมนาคม ความเจริญทางการแพทย์ เป็นต้น

2. มีคุณค่าต่อตนเองความสามารถในการสร้างสรรค์นั้นนับว่ามีคุณค่าต่อบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เพราะการสร้างผลงานขึ้นได้ขึ้น จะทำให้ผู้สร้างสรรค์มีความพึงพอใจและมีความสุข เช่น การที่เด็กสร้างสรรค์งานด้วยตนเองและสร้างความพึงพอใจแก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การต่อสิ่งของให้เป็นรูปร่างต่างๆ การคิดเกมการเล่นที่แปลกใหม่ เด็กจะเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเองมั่นใจในตนเอง ซึ่งมีผลไปถึงแบบแผนบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของเด็ก

สรุป ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในปัจจุบันคือ ช่วยส่งเสริมสุนทรียภาพ ช่วยในการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ช่วยการพัฒนาากล้ามเนื้อมือทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก และยังเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้า ทดลองด้วยตัวเอง

2.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

มีนักการศึกษาได้สรุปองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ (Guilford and Hoepfer, 2557 :125-142)

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ซึ่งแตกต่างไปจาก ความคุ้นเคย ความริเริ่มแปลกใหม่ในที่นี้อาจแสดงออกในรูปลักษณะทางผลผลิตหรือกระบวนการคิดก็ได้ เช่น การตีความการรับรู้เนื้อหาต่างๆที่ผ่านเข้ามาสู่ประสาทสัมผัส ตัวอย่างเช่น เมื่อเห็นรูป □ การตีความ ตามความเคยชินจะรับรู้ว่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมแต่หากพยายามคิดได้แตกต่างออกไป จะเห็นว่ารูป □ อาจ เป็นสองมุมฉากเป็นเส้นตรงสี่เส้นหรือเป็นการเรียงตัวของจุดก็ได้ ซึ่งจะเป็นการมองเห็นความสัมพันธ์ใหม่ ความคิดริเริ่มไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนแต่อาศัยการสะสมและรวบรวมความรู้เดิม มาดัดแปลงหรือประยุกต์ให้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสิ่งประดิษฐ์ส่วนใหญ่ล้วนอาศัยแนวทางการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องบุคลิกภาพของผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะเป็นผู้เปิดกว้างยอมรับความคิดและ ประสบการณ์แปลกใหม่ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง มีความเชื่อมั่นในแนวความคิดใหม่ของตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนมีความอิสระในการคิดและการกระทำโดยไม่ยึดมั่นกับกฎเกณฑ์ใดๆจน มากเกินไป

2. ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการผลิตความคิดที่ แตกต่างและหลากหลายภายใต้กรอบจำกัดของเวลา เป็นความสามารถเบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่การคิดอย่าง มีคุณภาพ และการคิดเพื่อการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปโดยแบ่งเป็น

2.1 ความคล่องแคล่วด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่าง คล่องแคล่ว

2.2 ความคล่องแคล่วด้านการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถ ในการหาถ้อยคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันได้อย่างรวดเร็วและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคล่องแคล่วด้านการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการ นำคำมาเรียงกันเป็นวลีและประโยคเพื่อแสดงจุดหมายที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถในการคิดสิ่งที่ ต้องการโดยสามารถผลิตความคิดได้หลากหลาย

3. ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบไม่ตกอยู่ภายใต้ กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย ความยืดหยุ่นช่วยให้สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆในแง่มุมใหม่ จึงนับเป็นปัจจัย สนับสนุนให้เกิดความคล่องแคล่วให้พัฒนาความคิดแตกแขนงในทิศทางที่แตกต่างไม่ซ้ำซ้อน นำไปสู่การ คิดอย่างมีคุณภาพ และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ความยืดหยุ่นมีความสัมพันธ์กับความคิดในการดัดแปลง และความอิสระในการคิด กล่าวคือ ผู้มีความสามารถในการดัดแปลงสูงย่อมแสดงความสามารถในการ ยืดหยุ่นสูงด้วย และผู้ที่มีอิสระในการคิดและการกระทำมักจะมีปฏิริยาแปลกใหม่ในการตอบสนองต่อสิ่ง รั้า ความยืดหยุ่นในการคิดแบ่งออกเป็น

3.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดได้หลายทิศทางอย่างอิสระ

3.2 ความยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึง สามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆด้าน ซึ่งมีประโยชน์มากในการแก้ปัญหา

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น จัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งขยายความคิดริเริ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่

- 4.1 ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to Problem)
- 4.2 ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)
- 4.3 ความสุขสร้างความสามารถในการทำนาย (Prediction)
- 4.4 การมีอารมณ์ขัน (Humor)
- 4.5 ความมุ่งมั่น (Intention)

สรุป องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ลักษณะ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่วในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด ความคิดละเอียดลออ

2.4 การพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะแตกต่างไปจากพัฒนาการทางด้านอื่นๆจากการศึกษาพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักวิจัยพบว่า ลักษณะพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะมีพัฒนาการสูงกว่าในวัยผู้ใหญ่ และความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กต่อไป

แมคคิลินแลน (Macmillian, 2558 :45-46 อ้างถึงใน ญัฐฐากร ถนอมตน, 2557 :35) ได้แบ่งพัฒนาการทางจินตนาการของเด็กออกเป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 เป็นชั้นที่เด็กเล็กๆ มีความรู้เกี่ยวกับความสวยงาม ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่ความจริง

ชั้นที่ 2 เป็นระยะที่เด็กเข้าใจถึงความเป็นจริง เด็กจะเริ่มมีคำถาม ถึงเหตุการณ์และผลด้วยการถามว่า “ทำไม”

ชั้นที่ 3 เป็นชั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจคิดที่ละน้อยๆ ในสิ่งที่เด็กพบเห็นในโลกแห่งความเป็นจริง

ทอร์แรนซ์ (Torrance, 2556 :87-88 อ้างถึงใน ญัฐฐากร ถนอมตน, 2557 :40) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยผลการวิจัยของลิกอน (Ligon, 1957 :60-61 อ้างถึงใน ญัฐฐากร ถนอมตน, 2557 :37) ไว้ดังนี้

ในระยะขวบแรกของชีวิต (ระยะแรกเกิด -2 ขวบ) เด็กเริ่ม พัฒนาการด้านจินตนาการจะเห็นได้ว่า เด็กเริ่มถามข้อสงสัยของสิ่งต่างๆทำเสียงหรือจิ้งหะ เด็กเริ่มคาดหวังเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเด็กอายุ 2 ขวบ จะเริ่มทำสิ่งที่แปลกใหม่ไปกว่าเดิมโดยมีความกระตือรือร้น ที่จะลงมือกระทำคิดที่จะสำรวจ

สิ่งต่างๆมากขึ้น ด้วยการชิมรส ตมกลิ่น และสัมผัสด้วยความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้สำรวจโดยการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยมีที่ว่างมีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการคิดและการเล่นจะสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดจินตนาการได้ดี

เด็กอายุ 2-4 ขวบ เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์โดยตรง แล้วจะถ่ายทอดประสบการณ์ที่รับรู้โดยวิธีการแสดงออกและจินตนาการ เช่น เด็กไม่เข้าใจว่าทำไมไม่ให้เล่นน้ำร้อน เมื่อเด็กได้มีโอกาสสัมผัสจับต้องน้ำร้อนเค้าจะรู้ว่าเป็นสิ่งที่เล่นไม่ได้ เด็กในระยนี้จะตื่นเต้นกับประสบการณ์ต่างๆได้ง่าย มีช่วงความสนใจสั้น เด็กจะเริ่มรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและเกิดความเชื่อมั่น แต่การเรียนรู้ใหม่ๆอาจจะทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ดังนั้น พ่อแม่ควรระวังให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเสมอ ในช่วงนี้การให้เด็กเล่นถึงสำเร็จรูปเพื่อให้คิดไปด้วย เช่น ไม้บล็อกอาจจะสร้างเป็นรถไฟ เป็นต้น

ในวัย 4-6 ปี เป็นวัยที่เด็กจินตนาการสูง แต่เด็กยังไม่มีความสามารถในการสังเกตเนื่องด้วยความจำกัดของจินตนาการ เมื่อเด็กเริ่มเรียนรู้การวางแผนและการคาดคะเนในสิ่งที่เกิดขึ้นในการเล่นนั้น เด็กเริ่มเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่หรือผู้ใกล้ชิด มีความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะพยายามค้นหาข้อเท็จจริงว่าผิดหรือถูก แต่ในวัยนี้เด็กเริ่มตระหนักถึงความรู้สึกของผู้อื่น และเริ่มคิดถึงการกระทำของตนที่ไปกระทบผู้อื่น ความเชื่อมั่นจะพัฒนาในระยนี้โดยงานศิลปะ ในทางสร้างสรรค์จากประสบการณ์ใหม่ๆและการเล่นทายคำพูด ในระยนี้ไม่ควรจะประเมินเด็กโดยใช้มาตรฐานของเด็กไว้ที่สูงกว่า เด็กจะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเล่น เพื่อฝึกด้านจินตนาการ เช่น จัดหาสิ่งของต่างๆให้เล่นขายของ เล่นเป็นหมอ เล่นเป็นครู เป็นต้น และเมื่อเล่นเสร็จก็ควรเน้นเรื่องเก็บของเข้าที่ ซึ่งครู พ่อแม่ ควรจะอนุญาตให้เด็กวัยนี้ได้แสดงออกในด้านความคิดโดยวิธีการส่งเสริมและชดเชย

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2553 :17-18) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่ามี 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียม คือ ขั้นรวบรวมข้อมูลต่างๆโดยอาศัยพื้นฐานของกระบวนการต่อไปนี้

1.1 การสังเกต ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องเป็นผู้สังเกตที่สนใจต่อสิ่งแปลกใหม่ที่ได้พบเห็นเสมอ

1.2 การจำแนก หมายถึง การจำแนกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตหมวดหมู่ เพื่อใช้เป็นแนวทางลำดับแนวความคิดต่อไป

1.3 การทดลอง เป็นหัวใจของการสร้างสรรค์งาน เพราะผลของการทดลองจะเป็นข้อมูลสำหรับความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

2. ขั้นครุ่นคิด เป็นขั้นที่ใช้เวลาครุ่นคิดโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้เป็นแนวในการคิด ปกติขั้นนี้จะใช้เวลาานพอสมควร

3. ขั้นคิดออก ขั้นนี้เป็นขั้นของการแสดงภาวะสร้างสรรค์งานอย่างแท้จริง คือสามารถมองเห็นแนวทางในการริเริ่มหรือสร้างสรรค์งานอย่างแจ่มชัดโดยตลอด

4. ขั้นที่สุด คือ ขั้นของการทดลองซ้ำ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องแน่นอนทุกเกณฑ์ต่อไป

สรุป การพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแรกเกิด-6ปี จะมีช่วงของความสนใจ ข้อสงสัยตื่นเต้นกับประสบการณ์ใหม่ๆ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการให้เด็กได้ทำ

กิจกรรมด้วยตัวเอง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้ฝึกคิด ฝึกจินตนาการ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง

2.5 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์นี้คือทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Model) ของกิลฟอร์ด (Guilford, 2558 :60-64 อ้างถึงใน ชาญณรงค์ พร รุ่งโรจน์, 2556 :19) ได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ภาพ (Figure) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะรับรู้และระลึกได้ เช่น ภาพต่างๆ
2. สัญลักษณ์ (Symbolic) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปของเครื่องหมายต่างๆ เช่น ตัวอักษร ตัว โน้ตและสัญลักษณ์ต่างๆ
3. ภาษา (Semantic) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปถ้อยคำที่มีความหมายต่างๆ แต่บางอย่างไม่อยู่ในรูปช่วยคำก็มี เช่น ภาษาใบ้

4. พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออกของกิริยาอาการของมนุษย์รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ และแสดงความคิดเห็นมิติที่ 2 วิธีคิด (Operation) เป็นมิติที่แสดงลักษณะการทำงานของสมองในลักษณะต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะคือ

1. การรู้จักและเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่รู้จักและมีความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ทันทีทันใด เช่น เมื่อเห็นของเล่นรูปร่างกลมๆ ทำด้วยยางผิวเรียบ ก็บอกได้ว่าเป็นลูกบอล

2. การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะเก็บสะสมข้อมูลต่างๆ แล้วสามารถระลึกออกมาในรูปเดิมได้ตามที่ต้องการ เช่น การจำหมายเลขประจำตัว การท่องสูตรคูณ เป็นต้น

3. การคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking) เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถคิดได้หลายแง่หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบได้โดยไม่จำกัดจำนวน จากสิ่งเร้ากำหนดให้ในเวลาจำกัด เช่น ให้บอกสิ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าน้ำมาให้มากที่สุด

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสรุปข้อมูลที่ดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้และการสรุปเป็นคำตอบนั้นจะเน้นเพียงคำตอบเดียว เช่น การเลือกคำตอบในการทำข้อสอบแบบเลือกตอบ

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับความดี ความงาม ความเหมาะสม จากข้อมูลที่กำหนดให้มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) เป็นมิติที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมอง เมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิติที่ 1 และใช้ความสามารถในการตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งเป็นวิธีการคิดการมิติที่ 2 ผลที่ออกมาเป็นมิติที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. หน่วย (Units) หมายถึง ส่วนย่อยๆ ที่ถูกแยกออกมา มีคุณสมบัติเฉพาะของตนเองที่แตกต่างไปจากสิ่งอื่นๆ เช่น แมว หมา มด นก เป็นต้น

2. จำนวน (Classes) หมายถึง ภูขอสสิ่งมีชีวิตที่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน เช่น สุนัข คน ปลา วาฬ เป็นพวกเดียวกัน เพราะต่างก็เลี้ยงลูกด้วยนมเหมือนกัน

3. ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดแบบต่างๆ ตั้งแต่ 2 หน่วยเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบ เช่น พระกับวัด นกกับวัว เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

4. ระบบ (Systems) หมายถึง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลที่ได้หลายๆ คู่เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เช่น 2,4,6,8 ซึ่งเป็นระบบเลขคู่

5. การแปลงรูป (Transformation) หมายถึง การแปลงรูป ปรับปรุง การให้นิยามใหม่ การตีความหมาย การขยายความ หรือการจัดองค์ประกอบของข้อมูลที่กำหนดให้เสียใหม่ เพื่อนำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น เช่น การแปรรูป

6. การประยุกต์ (Implications) หมายถึง การคาดหวังหรือทำนายเรื่องบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิม เช่น เมื่อเห็นก็คาดว่าเป็นสัญลักษณ์ของสภากาชาด

โครงสร้างของกิลฟอร์ดนี้ นับว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์เพราะกิลฟอร์ดได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดแบบเอนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งเป็นลักษณะการคิดที่จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ

มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางขึ้นในเวลาต่อมา ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการโยงสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอันหนึ่งซึ่งอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอาการที่สิ่งเร้ากับการตอบสนองแสดงปฏิกิริยาต่อกัน ทำให้เกิดการระลึกได้ ซึ่งถ้าสิ่งเร้าและการตอบสนองแสดงปฏิกิริยาต่อเนื่องกันไปได้มากย่อมระลึกได้มาก ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะระลึกได้มากหลายแง่หลายมุม หลายทิศทาง ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ จะระลึกได้น้อย การระลึกได้มากย่อมมีโอกาสระลึกได้ในสิ่งที่ผู้อื่นได้ระลึกไม่ได้บางที่สิ่งที่ระลึกได้นั้นอาจสัมพันธ์เข้ากับสิ่งใหม่ ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นไปได้โดยความบังเอิญหรือจงใจก็ได้ (ณัฐธากร ถนอมตน, 2557 :32-33)

สรุป ความคิดสร้างสรรค์ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์นี้ คือทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่มิติที่ 1 เนื้อหา มิติที่ 2 วิธีคิด และมิติที่ 3 ผลของการคิด

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยทั้งหมด 3 เล่ม ดังนี้

เบญจมาศ หาญกล้า (2556 :บทคัดย่อ) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจาก

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์กับคะแนนจากแบบสังเกตและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากแบบทดสอบไม่สัมพันธ์กับคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากได้สังเกต

วารุณี สกฤถารักษ์ (2555 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอองอาทิตย์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับศูนย์ .05 และเด็กปฐมวัยชายและหญิงที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานนาฏศิลป์ไทยมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

ละเอียด ปิ่นสุวรรณ (2553 :49) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้สื่อพื้นบ้านกับสื่อทั่วไปในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก อายุระหว่าง 4-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนบ้านนาแซ่ จังหวัดลำปาง จำนวน 48 คนพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้สื่อพื้นบ้านมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมจะสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยทั้ง 3 ท่าน ได้กล่าวถึงการศึกษาคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้อุปกรณ์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

3.1 ความหมายของนิทาน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของนิทาน ไว้ดังนี้

จารุณี ศรีเฟือก (2554 :17) กล่าวคือ นิทาน คือ เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและความบันเทิง ซึ่งนิทานอาจเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่สมมติขึ้น ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่อง ได้แง่คิดคติสอนใจ เด็กสามารถนำไปเป็นต้นแบบต่อการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน และใช้ในโอกาสได้

นิตยา ดอกกระถิน (2552 :20) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือแต่งขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและให้ความรู้ มีการสอดแทรกคติธรรมหรือคุณธรรมลงไปเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

ดวงสมร ศรีไสคำ (2552 :29) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมา เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเกิดความรู้ สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ปราณี ปรียวาทิ (2551 :24) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นมาด้วยการผูกเรื่องขึ้นโดยอาศัยประวัติของความจริงบ้างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบ้างหรืออาจจะเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากจินตนาการหรืออิงความจริงมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สอดแทรกแง่คิดคติสอนใจ และแฝงด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม เพื่อให้ผู้ฟังนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม

บุษณีย์ สมญาประเสริฐ (2551 :21) ได้ให้ความหมายของนิทานว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนของครูที่สามารถนำไปสู่การเรียนการสอนในรูปแบบมากมาย ทั้งด้านการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ การสังเกต นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝันความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก และยังเป็นสื่อที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

จิราพร บันทอง (2550 :36) สรุปความหมายของนิทานว่า เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาหรือแต่งขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและสามารถสอดแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

สรุป นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและความบันเทิง มีการสอดแทรกคติธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สามารถนำความรู้มาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้

3.2 ความสำคัญและคุณค่าของนิทาน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานไว้ ดังนี้

บวร งามศิริอุดม (2556) ให้ความหมายความสำคัญที่ได้จากการเล่านิทาน

1. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
2. ให้รู้จักคำเรียกชื่อสิ่งของต่างๆจากรูปร่างในนิทาน
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก พัฒนาความคิด จินตนาการ
4. ให้ความรู้สิ่งที่ดีต่อเด็ก
5. มีความตลกขบขันให้ความสนุกสนาน ช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวเด็ก เมื่อเปรียบเทียบกับ

ตัวละคร

ปราณี ปรียวาทิ (2551 :29) กล่าวว่า นิทานมีคุณค่าและประโยชน์ คือ เป็นวิธีการให้ความรู้ที่จะทำให้เด็กสนใจเรียนรู้ สามารถจดจำและกล้าแสดงออก ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กจากตัวแบบในนิทานที่เด็กประทับใจ สร้างสมาธิ ผ่อนคลายอารมณ์ สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 :11-16) ได้ระบุถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนานแล้ว ยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรัก ความฝันสานสัมพันธ์อันอบอุ่น

ความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจและปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก นิทานมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต เด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม
2. การพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทาน ซึ่งเด็กจะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดี เช่น ความเชื่อมั่น การรักษาตน ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีมารยาทที่ดี ความเป็นผู้นำ
3. การพัฒนาเด็กด้านความรู้และสติปัญญา
4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ
5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพ นิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาทในด้านสุขภาพให้เกิดแก่เด็ก เพราะเมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังนิทานแล้วจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตน

จิราพร ปั่นทอง (2550 :38) กล่าวว่า นิทานมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก นิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาความคิดและจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออกเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสมาธิเป็นผู้รู้จักฟังมีสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นตัวกระตุ้นนำให้เด็กมีคุณลักษณะอันดีถึงประสงค์ของสังคม มีพฤติกรรมและเป็นที่ยอมรับอันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิต

สรุป นิทานมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย คือ เป็นวิธีการให้ความรู้ที่จะทำให้เด็กสนใจเรียนรู้สามารถจดจำและกล้าแสดงออก ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต พัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพด้านความรู้และสติปัญญา ด้านทักษะและความสามารถ และด้านสุขภาพ

3.3 ประเภทของนิทาน

นิทานสำหรับเด็กในปัจจุบันมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน การแบ่งประเภทของนิทานจึงขึ้นอยู่กับว่าใช้หลักเกณฑ์ใดในการแบ่ง ซึ่งมีผู้แบ่งประเภทนิทานต่างๆไว้ดังนี้

เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง (2555 :78-81) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของนิทานตามโดยใช้เกณฑ์เนื้อหาสาระของนิทานเป็นหลัก สามารถแบ่งได้ 11 ประเภท ดังนี้

1. เทวดานาน เป็นเรื่องราวการอธิบายการกำเนิดเทพ จักรวาล โลก มนุษย์ สัตว์ สรรพสิ่งในโลก โครงสร้างของความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และกฎเกณฑ์การควบคุมความประพฤติให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รูปแบบนิทานเป็นการตัดชุดปฏิบัติที่ผิดศีลธรรม และละเมิดกฎที่วางไว้สาเหตุมาจากความโลภ ความเห็นแก่ตัวแก่ได้ ความประมาททำให้เกิดความเสียหายผู้เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อน เทพหรือเทวดาผู้มีบทบาทดูแลความทุกข์สุขหรือควบคุมกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน จึงลงโทษวิธีต่างๆที่เป็นคติเตือนใจไม่ให้มีการปฏิบัติละเมิดกฎข้อบังคับอีก เช่น เรื่องมनुกับน้ำท่วมโลก เรื่องแม่โพสพเทพแห่งต้นข้าว

2. นิทานศาสนา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนา ความศรัทธา พระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ บุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล รวมถึงบุคคลสำคัญด้านศาสนาที่มีผู้เลื่อมใสศรัทธาลักษณะนิทาน เป็นเรื่องประวัติพระพุทธเจ้าเสด็จไปในที่ต่างๆการปราบมารการทำกิจที่สำคัญ ซึ่งเรื่องเล่าที่มักเกี่ยวกับสถานที่สำคัญที่ประชาชนนับถือ และในปัจจุบันยังมีนิทานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการเล่าถึงประวัติหรือผลงานที่สำคัญของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น องคุลิมาล นางวิสาขา พระธาตุคุดอยตุง เป็นต้น

3. นิทานคติ เป็นนิทานที่เกี่ยวกับศาสนาเรื่องกฎแห่งกรรมหรือการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ลักษณะนิทานเป็นการฝึกแบบไม่เหมาะสมกับความโลภ มั่งง่าย แก่แค่น อิจฉา ต้องการให้ผู้อื่นได้รับทุกข์และผู้ที่กระทำได้รับความทุกข์ความเสียหายจากการกระทำของตนเอง เรียกว่า ให้ทุกแก่ท่านทุกชั้นนั้นถึงตัว ในตอนท้ายมีแนวคิดสั่งสอนเป็นคติสอนใจแก่ผู้อ่านไม่ให้ประพฤติปฏิบัติตามเนื้อเรื่อง

4. นิทานชีวิต เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก การต่อสู้ การผจญภัยของมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ซึ่งตัวเอกของเรื่องต้องใช้ความอดทน กล้าหาญ เสียสละ การประพฤติดี มีคุณธรรม ความฉลาด กลโกงในการแก้ปัญหา จึงได้รับผลสำเร็จในการแก้ปัญหาเรื่องราวนั้นได้ ซึ่งนิทานประเภทนี้บางครั้งลักษณะเหมือนจริงเกี่ยวกับความเชื่อ สถานที่ และเวลาที่มีรายละเอียดแน่นอน เช่น คุณช้างขุนแผน ไกรทอง พระอภัยมณี เป็นต้น

5. นิทานมหัศจรรย์หรือเทพนิยาย เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ความมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นจากของวิเศษ รูปแบบนิทานตัวละครมักเป็นกษัตริย์ที่เจ้าหญิง ยักษ์ เกี่ยวข้องกับจักรๆ วงๆ การดำเนินเรื่องมักเป็นเรื่องความรัก ความอิจฉา การพลัดพราก การผจญภัย การต่อสู้ การค้นหาสิ่งของ ที่สำคัญที่ตัวเอกของเป็นเรื่องจะต้องเอาชนะให้ได้ ฉากดินแดนที่อาจเป็นแดนมหัศจรรย์ที่แดนในฝัน เช่น ปลาบู่ทอง พระสุทนต์ สังข์ทอง เป็นต้น

6. นิทานประจำถิ่น เป็นเรื่องราวขนบธรรมเนียมประเพณีและบุคคลสำคัญในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแต่ละเรื่องมีความเชื่อเกี่ยวข้องกับสถานที่ สิ่งของ บุคคลที่มีชื่อจริงในแต่ละท้องถิ่น รูปแบบนิทานเล่าประวัติบุคคลสถานที่ในแต่ละท้องถิ่นที่นำมาเล่าติดต่อกันจนถึงปัจจุบัน เช่น พญากง พญาพาน กล่องข้าวน้อยฆ่าแม่ เป็นต้น

7. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวที่อธิบายความเป็นมาของสรรพสิ่งต่างๆของคน สัตว์ สิ่งของ ปรากรกฎการณ์ธรรมชาติ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบนิทานมักอธิบาย อะไร เป็นอย่างไร ทำไมต้องเป็นอย่างนั้น การดำเนินเรื่องเป็นการตอบข้อสงสัยอธิบายคำตอบที่สงสัยของสิ่งต่างๆอย่างสมเหตุสมผล หรือหาเหตุผลมาสนับสนุนให้มีความน่าเชื่อถือ เช่น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม ทำไมถึงเกิดฟ้าแลบฟ้าร้อง เป็นต้น

8. นิทานสัตว์ เป็นเรื่องราว ที่เกี่ยวกับความฉลาดเจ้าปัญญา ความเก่ง ความโง่เขลา ความเจ้าเล่ห์ กลโกงของสัตว์ที่มีโครงเรื่องแสดงลักษณะคล้ายมนุษย์ พฤติกรรมซึ่งความเป็นผู้ชนะในด้านการเป็นผู้นำ เจ้าป่า ไหวพริบ เพื่อให้ได้รับการยกย่องยอมรับจากสัตว์ทั้งหลาย เรื่องมักจบแบบมีคติเตือนใจทุกชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น กระต่ายกับเต่า จระเข้กับลิง แม่ครัวกับแม่เสือ เป็นต้น

9. นิทานผี เป็นเรื่องราวสลับที่เกี่ยวกับภูตผีปีศาจ ที่มีประวัติยาวนานเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังที่พิเศษได้อิทธิฤทธิ์กระทำให้เกิดความกลัวต่อมนุษย์ตามลักษณะของผีแต่ละประเภทที่มีลักษณะการแสดง หลอก การแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตลอดทั้งมีรูปร่างหน้าตาอาการแสดงให้เกิดความน่าตื่นเต้น ขยาดกลัว ตามธรรมชาติของผีประเภทนั้นๆ เช่น ผีปอบ เสือสมิง แม่นาคพระโขนง ผีกระสือ ผีตานี ผีนางตะเคียน เป็นต้น

10. นิทานตลก อาจเป็นเรื่องราวตลกขบขัน ลักษณะนิทานที่นำมาเล่าแสดงถึงความฉลาด ความโง่ กลลวง กลโกง มีความฉลาดแกมโกง การดำเนินเรื่องจะสนุกสนานอยู่ที่ความไม่น่าจะเป็นไปได้แต่เพราะพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงความฉลาดความโง่ออกมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำให้เกิดมุขตลกขบขันขึ้น บางเรื่องนำมาเสนอเกี่ยวกับการชิงไหวพริบของพ่อตากับลูกเขยความผิดการของบุคคล และแสดงความเป็น ความเซ่อออกมาจนเป็นมุขให้สนุกสนานและนิทานประกอบประเภทตลกหยาบโหล่นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของพระ แม่ชี สามเณร นักบวช จะเป็นเรื่องที่น่าสนใจเฉพาะกลุ่มเพื่อความสนุกสนานบางที่เรียกว่า นิทานก้อม นิทานตลกมีมากมาย เช่น พ่อตากับลูกเขย ไร่ชาติดกับไร่ดาบอด หลวงพ่อกับสามเณร

11. นิทานเข้าแบบ เป็นเรื่องราวที่สร้างแล้ววางโครงเรื่องเป็นพิเศษเฉพาะตัวในการเล่าให้มีความคล้องจอง สามารถพูดหรือเล่าได้ง่ายในรูปประโยคที่ใช้ภาษาเรียบง่ายเพื่อให้เล่าได้ง่ายๆได้ถูกต้อง นิทานประเภทนี้มีการแต่งไว้น้อยเพราะต้องใช้รูปแบบเฉพาะ เช่น นิทานเรื่องตากับยาย ปลูกกล้วยปลูกงาให้หลานเฝ้า เป็นต้น

สรุป ประเภทของนิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภทคือ เทวดานาน นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานชีวิต นิทานมหัศจรรย์หรือเทพ นิทานประจำ นิทานอธิบาย นิทานสัตว์ นิทานผี นิทานตลก นิทานเข้าแบบ

3.4 รูปแบบการเล่านิทาน

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

นิภาพร มุ่งสูงเนิน (2556) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทาน ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าเรื่องจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม ตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังนิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ดึงดูดและสร้างความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียง แววดา และท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าที่สง่างามและพอเหมาะพอดี

2. นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในขณะที่เล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่เตรียมหรือหามาเพื่อใช้ประกอบการเล่า เช่น เล่าโดยใช้หนังสือ นิทานหุ่นนิ้วมือ นิทานเชิด นิทานเชือก เป็นต้น หรือขณะเล่าอาจมีดนตรีประกอบจังหวะเพื่อทำให้การเล่าสนุกสนานยิ่งขึ้น

3. การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่านิทานที่มีชีวิตชีวามากกว่าการเล่านิทานปากเปล่า เพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องที่เล่าได้ และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้น ตามท่าทางของผู้เล่า สนุกสนานมากขึ้นเพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่า ท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทาน

อาจเป็นท่าทางของผู้เล่าท่าทางแสดงร่วมของเด็ก ได้แก่ การทำหน้าตา การแสดงท่าทางกาย หรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

4. การเล่านิทานประกอบภาพ ภาพที่ใช้ในการเล่ามีหลายชนิด มีทั้งภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพฉาย การที่มีภาพสวยๆมาประกอบการเล่าเป็นการจูงใจให้เด็กติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้ เด็กจะสนุกสนานมากขึ้นถ้าในขณะที่ฟังเรื่องและดูภาพ ผู้เล่าจะต้องกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

5. นิทานวาดไปเล่าไป เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าจะต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควร แต่ต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราว รูปหรือภาพที่เล่าออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่าหรือบางครั้งเมื่อเล่าจบรูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

6. นิทานพับกระดาษและฉีกกระดาษ เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องเล่านิทานพร้อมๆกับการพับกระดาษและฉีกกระดาษจะต้องพอดีกับเหตุการณ์หรือสัมพันธ์กันอย่างพอดีพอเหมาะตลอดเรื่องการเล่านิทานทั้งหมดนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ อยู่ที่วิธีการเล่า น้ำเสียง การเว้นจังหวะและระยะเวลาในการนำเสนอ

7. การเล่านิทานประกอบเส้นเชือก เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะเล่าแบบปากเปล่า ประกอบกับการสร้างสรรค์เชือกให้มีความสัมพันธ์กับการเล่าอย่างต่อเนื่อง ผู้ดูหรือผู้ฟังจะตื่นตัวกับการสร้างสรรค์เชือกจากผู้เล่าเป็นรูปร่างต่างๆประกอบการเล่าเรื่อง

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 :26-29) ได้แบ่งรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าเรื่องจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม ตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังนิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียง แววดา และท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าที่สง่างามและพอเหมาะพอดี

2. นิทานวาดไปเล่าไป เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าจะต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควร แต่ต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราว รูปหรือภาพที่เล่าออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่าหรือบางครั้งเมื่อเล่าจบรูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

3. นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในขณะที่เล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่เตรียมหรือหามาเพื่อใช้ประกอบการเล่า เช่น เล่าโดยใช้หนังสือ นิทานหุ่นนิ้วมือ นิทานเชิด นิทานเชือก เป็นต้น หรือขณะเล่าอาจมีดนตรีประกอบจังหวะเพื่อทำให้การเล่าสนุกสนานยิ่งขึ้น

สรุป รูปแบบการเล่านิทานมีดังนี้ การเล่านิทานแบบปากเปล่า นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในขณะที่เล่า การเล่านิทานประกอบ การเล่านิทานประกอบภาพ นิทานวาดไปเล่าไป นิทานพับกระดาษและฉีกกระดาษ การเล่านิทานประกอบเส้นเชือก

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยทั้งหมด 3 เล่ม ดังนี้

นางสาวศุภธิดา เทียนงาม (2560 :บทคัดย่อ) การพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม โดยใช้กิจกรรมนิทาน พบว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อชุดหนังสือนิทานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเพิ่มมากขึ้นตลอด 3 สัปดาห์ จากร้อยละ 53.52 63.08 และ 81.61 ตามลำดับ

นางสาวภาวิดา แป้นห้วย (2560 :บทคัดย่อ) การพัฒนาจริยธรรมด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ของนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทองกลาง โดยใช้นิทาน พบว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อนิทานในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กชั้นเตรียมอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทองกลางมีการพัฒนาจริยธรรมด้านการพูดอยู่ในระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีตามข้อตกลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด 3 สัปดาห์ จากระดับค่าร้อยละ 54.2, 62.4 และ 84.4 ตามลำดับ

ปราณี ปรียวารี (2551 :บทคัดย่อ) การพัฒนา จริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผลกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชาย - หญิง อายุ 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบูรารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานและติดตามผลมีการพัฒนาจริยธรรมหลังการจัด กิจกรรมการเล่านิทานอยู่ในระดับดีมากแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า ผู้วิจัยทั้ง 3 ท่าน ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการเล่านิทาน ทั้งการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อชุดหนังสือนิทานพัฒนาคุณธรรม การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อนิทานในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต1 จำนวน 20 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต1จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไป ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไป
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2 ด้าน ได้แก่
 - แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 6 ข้อ
 - แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม จำนวน 4 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป และ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และคู่มือการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ และสังเคราะห์วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อนำมาบูรณาการกับการสร้างหน่วย การเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

1.3 ยกร่างหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 หน่วยใหญ่ ได้แก่ หน่วยอาชีพในฝัน หน่วยสัตว์โลกน่ารัก หน่วยผลไม้ หน่วยกลางวันกลางคืน หน่วยผักสดสะอาด หน่วยร่างกายของฉัน หน่วยดอกไม้แสนสวย หน่วยคมนาคม ซึ่งในแต่ละแผนประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ การจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเร้าความสนใจ ขั้นกระตุ้นความคิด ขั้นรวบรวมกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ และการประเมิน ดังมีรายนาม ต่อไปนี้

1. นายสุริยา จันทร์สงค์	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนา
มิตรภาพที่201
2. นางสาวสิริเพ็ญ ปลื้มใจ	ครูประจำชั้นอนุบาล3 โรงเรียนบ้านคลองนา
มิตรภาพที่201
3. นางสุนิษา ศรีเปาระยะ	ครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้าน
คลองนามิตรภาพที่201

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.7 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปให้เหมาะสมและทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวการวัดและประเมินผลความพอมของเด็กปฐมวัยและการประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย

2.2 ศึกษาคำศัพท์ที่เด็กปฐมวัยใช้มากที่สุด และศึกษาแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

2.3 สร้างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ให้ครอบคลุมทั้ง 2 ด้าน ทั้งหมดมีจำนวน 10 ข้อ โดยแบบประเมินในแต่ละด้าน ประกอบด้วย

- แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 6 ข้อ
- แบบทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม จำนวน 4 ข้อ

2.4 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยคำชี้แจง นิยามศัพท์ จำนวนข้อ เวลาที่ใช้ เกณฑ์ในการให้คะแนน และตัวอย่างแบบทดสอบ

2.5 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. นายสุรียา จันทรสงค์	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านคลองนา
มิตรภาพที่201
2. นางสาวสิริเพ็ญ ปลื้มใจ	ครูประจำชั้นอนุบาล3 โรงเรียนบ้านคลองนา
มิตรภาพที่201
3. นางสุนิษา ศรีเปาระยะ	ครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้าน
คลองนามิตรภาพที่201

2.6 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.8 ปรับปรุงแบบทดสอบแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ให้เหมาะสมและทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (One-Group PreTest Design) ซึ่งแสดงดังภาพ

Pretest	Treatment	Posttest
O1	X	O2

ความหมายของสัญลักษณ์

O1 Pretest แทน การทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง

X Treatment แทน การดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป

O2 Posttest แทน การทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ก่อนการทดลองผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยทำการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนทดลองด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยตามเวลาดังนี้

ตารางที่ 3.1 วันและเวลาที่ใช้ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
วัน	เวลา	แบบทดสอบ	วัน	เวลา	แบบทดสอบ
จันทร์	10.00-10.20	ชุดที่ 1	จันทร์	10.00-10.20	ชุดที่ 1
อังคาร	10.00-10.20	ชุดที่ 2	อังคาร	10.00-10.20	ชุดที่ 2

2. การดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมเป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 5 วัน ซึ่งจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 30 นาที (เวลายืดหยุ่นได้ตามลักษณะของกิจกรรม) ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นกระตุ้นความสนใจ และขั้นรวบรวมกิจกรรม และในระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองหลังการทดลองด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้การทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ระยะแรก ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. กำหนดแนวทางในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการศึกษาศึกษาเอกสารตำรา

ระยะที่ 2 ทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป

2. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 ในการขอความอนุเคราะห์ ด้วยการประสานกับครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดลอง วิธีการดำเนินการทดลอง และการกำหนดกลุ่มทดลอง

3. พบครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อชี้แจงกระบวนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปและวิธีการจัดกิจกรรมตามเครื่องมือ

4. ประเมินผลก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยให้เด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

5. ดำเนินการทดลอง โดยครูจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปให้กับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประเมินประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรม ประจำหน่วยการเรียนรู้

6. เมื่อครบกำหนดเวลาดำเนินการทดลอง ประเมินผลหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเช่นเดียวกับข้อ 3

ระยะที่ 3 แก้ไขปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้กับการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปที่ได้ทดลองใช้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมวิเคราะห์ผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (spss) ดังนี้

1. คำนวณหาค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย (E1/E2) ด้วยการนำคะแนนที่ได้จากการการเก็บคะแนนระหว่างเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และคะแนนจากทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2)

2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ด้วยการนำคะแนนจากการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งก่อนและหลังทดลองมาคำนวณทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ใช้ \bar{X} หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และใช้หาผลการประเมินกิจกรรมเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไปของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

1.2 S.D. หาค่าการกระจายของข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2. สถิติอ้างอิง ได้แก่ ใช้ t-Test แบบไม่อิสระเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัย

3. สถิติที่ใช้หาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

3.1 ใช้ IOC หาค่าความสอดคล้องของการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.2 ใช้ KR-20 หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.3 ใช้ r หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.4 ใช้ p หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.5 ใช้ E1/E2 หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเล่นิทานแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมนิทานเล่าไปวาดไป ของเด็กปฐมวัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เน้นทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์กิจกรรมนิทานเล่าไปวาดไป และการหาค่าประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนโรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่201 จำนวน 20 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยและแผนการจัดประสบการณ์การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป โดยผู้วิจัยเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

- 1.สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรต่างๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
t	แทน สถิติที่ใช้แบบทดสอบความมีนัยสำคัญของผลต่างของคะแนน
E ₁	แทน ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยทำหน่วยการเรียนรู้
E ₂	แทน ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรม

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ ร้อยละ 80/80

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์ของกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมก่อนการจัดประสบการณ์และ หลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป

ผลสัมฤทธิ์ของการจัดประสบการณ์	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	SD	T
ก่อนการจัดประสบการณ์	30	30	20.67	2.50	t = 6.91*
หลังการจัดประสบการณ์	30	30	27.13	1.12	

หมายเหตุ **p<.01

จากตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป เด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นพบว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

แสดงว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป สูงกว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าไปวาดไป

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าไป วาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ ร้อยละ 80/80

ตารางที่ 4.2 แสดงประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ ร้อยละ 80/80 (n=30)

คะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ประสิทธิภาพ
คะแนนจากกระบวนการของแผน (E1)	750	689	91.87
คะแนนจากแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรม (E2)	450	407	90.44

ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ = 91.87/90.44

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก (E_1) รวมทั้ง 20 แผนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 91.87 ส่วนประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่นแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง (E_2) เท่ากับ 90.44

แสดงว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เท่ากับ $91.87/90.44$ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า แผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน โดยทำการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ใช้กลุ่มตัวอย่างใช้กิจกรรมสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้กับผู้วิจัยเป็นเวลา 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นโดยมีความคิดริเริ่ม และความคิดคล่องแคล่วในการทำงานมากยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชายและหญิง ชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุระหว่าง 5-6 ปี โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการณ์มีสมาธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษาการมีความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นแสดงว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.67คะแนน อยู่ในระดับค่อนข้างดี และ หลังการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.13 อยู่ในระดับดี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการจัดประสบการณ์และหลังจัดประสบการณ์ มีคะแนน 2.50 และ 1.12 ตามลำดับ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พฤติกรรมก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นพบว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ ร้อยละ 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของ

เด็กปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก (E_1) รวมทั้ง 20 แผนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 91.87 ส่วน ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง (E_2) เท่ากับ 90.44 แสดงว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย 90.22/89.14 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไปควรมีการยืดหยุ่นเวลาและให้เวลาในการปรับตัวของเด็กที่ต้องทำงานร่วมกัน
2. ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ควรมีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้วางแผนการทำกิจกรรมและควรใช้เทคนิคกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ไปจากเดิม กระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยเหลือ และแบ่งปัน
3. ควรมีการสังเกตเด็กตลอดช่วงเวลาการทดลอง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมออกมาจะได้ทำการบันทึกได้ทันที

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาศิลปะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2534). **ความคิดสร้างสรรค์: หลักการ: ทฤษฎี: การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล.** กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). **ความคิดสร้างสรรค์หลักการทฤษฎีการเรียนการสอน การประเมินผล.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญตา ทุนแพทย์. (2545). **ศึกษาผลการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดแบบเร้าที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จงลักษณ์ ช่างปลี้ม. (2541). **ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการวาดภาพจากกิจกรรมการวาดภาพประกอบการฟังนิทาน ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
- ดิลก ดิลกานนท์. (2544). **การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.** วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนื่อน้อง สนับบุญ. (2541). **ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุพผา เรืองรอง. (2551). **เทคนิคการเล่านิทาน.** สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช. ค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2561 จาก <http://www.guru.google.co.th/guru>
- บุษกร ณ สงขลา. (2549). **ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามขยายความคิด.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). สงขลา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ปราณี ปริยวาที. (2551). **การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและติดตามผล.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พจมาน เทียนมนัส. (2539). **ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). **เทคนิคการเล่านิทาน.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ลัดดา นีละมณี. (2552). **หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.** ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม1. กรุงเทพฯ: ม. ป. พ.
- ลัดดา ลีตระกูล.(2531). **ความสามารถทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ต่างกัน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วรเกียรติ ทองไทย.(2553). **ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเรื่องจากหนังสือภาพ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ สิริสุนทร. **การเล่นิทาน**. (2552) ค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2561 จาก <http://202.29.22.172/fulltext/2559>
- สมศรี ปาณะโตชะ. (2542). **นิทาน ความสำคัญและประโยชน์**. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.2:47-64
- สัมพันธ์ อรุณธาริ. (2542). **นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย**. (โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย). ภูเก็ต: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- อรดี ตีระตระกูลเสริ. (2549). **ผลของการเล่นิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ปฐมวัยศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อลิสา เพ็ชรรัตน์. (2539). **การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยการใช้เทคนิคการเล่นิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ**. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

